

Nedėlis Laikraštis
"LIETUVA"
 Išeina kas Penktą Chicago, Ill.
 Prenumerata ant mėsos:
 Amerikoj... \$2.00
 Užsien... \$3.00
 "Lietuva" spaudina Knigas, Konstitucijos ir kitokius druska lietuviškai, lenkai ir angliai.
 Užsienas "Lietuvą" reikia draugai ir priesauroti prieštai. Priešaisdami p...
A. OLSZEWSKI,
 924 33rd St., Chicago, Ill.
 Sub-Station No. 60.

LIETUVA

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
 Published every Friday, at Chicago, Ill.
 Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.
 Subscription \$2.00 per year.
 All communications must be addressed to:
A. OLSZEWSKI,
 924 33rd St., Chicago, Ill.
 Sub-Station No. 60.

Mr. 19

CHICAGO, ILL., PETNYCIA, 11 Gegužio (May) 1900 m.

Metas VIII

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Politiszkos žinios.

Amerika.

Szete Kentucky traukiasi toliaus prowa republikonizkų uždėję apskystų už dalyvavimą užmūstyto demokratizsko gubernatoriaus Goebelio. Dali apskystų praszė perkelti jų prowa į kitą pavilj. ant kosudas sutiko. Prowos gubernatoriaus Taylora augščiausias wiespatystės sude dar ne buwo, todėl nežinia, ką tas sudas pripažys gubernatoriui.

Neutikimai Amerikos su Turkija už atlyginimą misijoms išnaikytoms laike garsi armeniskų pjowytių dar wis neizdėlo. ant paskutinio Amerikos rando reikalavimo pinigų Turkijos randas ne atsakė. Jeigu Amerikos laikraščiai išėyk raszė teisybę apie gėdininus, jeigu Turkija neužnokė greitai reikalauja mo atlyginimo, tai tane Ameriką pasiekė nepasisekimas, kadangi, wikkdams atsakymą, tuom jų Turkija parodo, kad tų gėdininų menusi gando. Turbut todėl koks nors iš galingų draugų pažadėjo Turkijai pagalbą, jeigu Europoj pasirodytų amerikoniška laiwyne ir jeigu ji bandytų kiti nors prieš Turkiją. Amerikos randas ir nesiskubina dabar išpildyti gėdininų, net laikraščiai rando daug swelbius apie Turkiją negu tai buwo iz pradži. Jeigu teip greitai amerikoniškos nuomonės persikeltė, tai matyt, kad už Turkijos pečių stovi galingi draugai, su kuriais susipykti ir erziutiesi ir Amerikai pawojinga, daug pawojingiaus negu wesi karę su nupuoliusia Ispanija. Europos wiespatystės edasi tarp sawų už žemės plutos kituose kraszuose, bet įkiskus į Europos reikalus įswetiniams, ant trumpo laiko užmirsza apie sawo nesutikimus.

Ant Filipinų salų pasikėlėliai įgauna wis daugiau drąsos ir užpuldinėja ant miestų, kuriuose yra mažos amerikoniškos pajėgos. Prie Subig By filipiniečiai užpuolė ant mažos amerikoniškos dalies susidedančios iš 26 karių. Amerikoni pasislėpė į bažnyčią ir joje gynėsi per tris dienas. Filipiniečiai uždegė bažnyčią, bet sudegė jos tik stogas. Ketvirtą dieną atėjo pagalbą ir besiginančius bažnyčioje išliuosawo; liko jų tik 10. Jenerolas Otis liosai galutinai paliausos ir keliauja nuo Filipinų į Ameriką. Jo wietoj likosi amerikoniškos kariaunos wirszinku pakirtas jenerolas McArthur. Mieste Jena amerikoniškas pteko į nelaiswę wienas iz swarbesnių pasikėlėlių wadowų, jenerolas Garcia.

Patekusių Amerikai Suluh salų sultonas iszkeliawo į anglizską waldybę Hongkong. Jis skundžiasi, kad amerikoni lauo senus sutarimus, stabdo prekybą uždėdami didelius muitus. Ant Suluh salų iki szioz maizstų ne buwo. Gal sultonas tų salų seks filipiniečių pėdoms ir teipogi pasikels prieš amerikonus?

Pietini Afrika.

Kaip dabar pasirodo, jenerolas Roberts isztraukė su wisom sawo pajėgomis iz Bloemfontein ir traukia ant Transvaalios sostapiės Pretorijos. Wiena anglijonų dalis, kurię weda patsi laordas Roberts, persikėlė ju per upę Vet River; kita gi mažesnė iz Kimberley traukia į pagalbą apgultam mies ui Mafeking. Ant Vet River būrai iszgriowė tiltus, bandė su dinamitu iszardyti ir geležinkelio liniją, bet ant iszpildymo to per mažai buwo lauko.

Per wisą paskutinę sanwaite traukėsi smarkus muszai, kurie nesitowė pradėdami nuo Taba Neba iki anglijonai persikėlė per Vet River upę. Kiek tuose muszuose anglijonai užuodė žmonių, nežinia, kadangi skaitliaus ne pa duoda lordas Roberts, jis pranešza wien į Londoną, jog tiki, kad nuotrotos ne labai didelės. Ar isztikro wienok jos ne didelės, galima žinot, bet kad muszai trukdė per wisą sanwaite, būrai nustumti nuo wienos kalwo-, rinkosi ant kotos ir gynė kiek wieną sawo žemės žingonį ir kad jie ne saudė j debesis bet į anglijonus, tai sudėję wisus užmūstyti anglijonus, pasirodys, kad nemažai žmonių tuose muszuose pražuwio. Muszje prie Vet River pats Roberts sako, kad negalima buwo nuo pryzakio iszwyti būrų isz drutų jų poziciją, tai jis dajį sawo kariaunos iszūntė apėiti poziciją ir užpulti nuo szono ir jeigu galima, užimti užpakalį. Būrai ir pamatę, naktį su wisoms kanuolėms ir gywu q bandoms pasitraukė toliaus, ant musziolauko paliko užmūstus ir paszuwus isznespėjo paimti wienos kanuolės, kuri pateko angljonams. Roberts tikisi prisidurti prie Smakų kalnų ir arba iszwyti būrus isz terpkalnių, arba įtraukti juos į muszį ir tokiu būdu palengwinti jenerolui Bullerui įsweržimą į Oranijos republiką arba į Transvaalio nuo wakary. Jeigu jenerolas Roberts prie Vet River norėjo būrus apsiuosti, tai tas jam nepasisekė, kadangi būrai nesidawė apsiuosti, bet pirm to pasitraukė ant tolesnių kalwų. Didienio muszio terp kariaujančių pusų laukia dabar po Kronsberg, kur sutrauktos didelės būrų pajėgos. Roberts tiki, kad čia susirinkusius būrus sumuszi palengwį jam nuo wakary jenerolas Buller. Dabar anglijonai ant 65 anglizkų mylių pisiagriebė į sziaurius nuo Bloemfontein, bet nuo dabar jų užimtų krasztų į Transvaalio sostapię yra dar wis suwirszum 250 mylių. Jeigu ir toliaus traukimas eis teip jau palengwa kaip iki szioz, tai įti wietą anglijonai nē iki Kalėdų neprisigriebė.

Garsus anglizskos kariaunos wirszinkas lordas Roberts, karės wedime griebiasi jau ne ciwiliizuoto budo; rōda ir iz pats pradži jis nesilaukė terptautizskų tiesų, nežinia ar per nežiną, o gal todėl, kad ciwiliizuotas karės wadimas jam nepatinka. Iz pradži, neturėdamas tiesa, jis nuo gywientojų užimtų Oranijos krasztų reikalawo prisiegos, kad jie neis prieš anglijonus. Dabar anglizską kariauna degina farmas tų būrų, kurie kariauja prieš Angliją, nors tie būrai gina tik sawo krasztą nuo swetimų užpuolikų ir už tai nē joks pryzas, pagal ciwiliizuotą karės wedomo budę, ne turi tiesos, bausti. To negana. Mieste Kapstadt anglijonai susiudė paimtą į nelaiswę juos oficerą Cronje, suuq, at koki artymą giminatį garsaus būrų jenerolo, už nepaklusumą anglizskoms waldžioms. Tuom jau uždėktiniai anglijonai parodė, kaip jų karės wėdėjai menkai turi supratimą apie ciwiliizuotą karės wedomo budę.

Negrų pasikėlimas anglizskose waldybose Aukainių pakrančio, wakariwė Afrikoj, ne suwalydys, bet dar labiau iszsiplatino. Gubernatoriaus tų wa dybų pranezė į Londoną, kad 25 d. balandžio 10:00 pasikėlėlių asztų apstojų Kumasi ir bandė jį paweržti. Ant jo apgynimo twirtynę yra tik 358 kari wai. 30 balandžio pasikėlėliai daugybę užpuli ant forto, kuriame pasislėpė an-

glizska kariaun, bet kanuolių szuwais užpuolimą numuszė. Prie to kelios desimtzys forto apgineių likosi užmūstyti arba pazsau q. Daugumas pasikėlėlių turi senus netkusius ginklus, bet dalis turi naujus gerus, kuriuos nežinia, ar gawo nuo pranciziskų ar nuo anglizskų prekėjų. Kidangi szitos anglizskos kolonizjos rubežiuoja su prancizizskoms, tai pasikėlėlimas ne sunku gauti ginklus ir amuniciją isz pranciziskų waldybų, jeigu tik turi už ką juos pirkti. Anglizskas gubernatoriaus reikalauja umo prištumo daugiaus kariaunos.

Prancuziškai laikraščiai garsina, kad pernai lordo Kitchenero sumuszi derwiszai wēl susidrutino ir ipebdinis užmūsto pranaszo dabar turi daug daugiaus pasekėjų negu jų turėjo užmūstas. Skaitlių pasekėjų dabartinio pranaszo skaito ant 10 milijonų, užmūstas gi jų turėjo tik 3 milijonus. Kita, buk dabartinis derwisz pranaszas rengia kariauną, su kurią wēl rengiasi užpulti ant pietinio Egipto provincijų ir isz jų nori iszwyti anglizską kariauną. Pranaszas didelę klaidą padarė susierzins su Abisinija, wieton su ja susitarus, bandyti anglijonus iszwyti. Dalis derwiszų dabar likosi sumuszi abisiniečių ir Abisinijos kariaunų užmėmė tulas apkrizius upės Niliaus isztakoje. Maskolizskai laikraščiai pranasza, buk garsus afridai Himajų kalnuose wēl priez Angliją pasikėlė; pasikėlimas tas sunkina anglijonams karės wedomą pietnėj Afrikoj.

Wokietija.

Su didelėmis iszkilmėmis Wokietijoj apwaiszkiozjo suktakwes pilnametystės sosto ipedinio. Izskilmės traukėsi tris dienas. Į Berlyną atkako Austrijos ciecoris, Italijos sosto ipedinis, isz Anglijos kunigaikstiszis Yorko, isz Maskolijos kunigaikstiszis Konstantinas ir daugelis smulkesnių Wokietijos waldonų. Szirdin giliausi wienok priėmė seną Austrijos ciecorių ir Maskolijos atsiųstą kun. Konstantiną. Už rubežinių dalykų ministeris iszkėlė pietus ant garės Austrijos už rubežinių dalykų ministerio grafo Goluchowkio. Laikraščiai garsina, kad susirgizimas Italijos, Austrijos ir Wokietijos liko atnaujintas. Nors to wiso wis laukė, bet kad tokį susirgizimą laiko už paskirtą prieš Maskoliją, jeigu toj bandytų ant Austrijos užpulti, tai ant sumažinim Maskolijos piktumo, szirdingiau negu kitas prima dabar Wokietijoj ir caro delegatą. Po rando į tokne iszeinant laikraščiai, kaip galėdami, augstina Maskoliją, iszgiria prilankum ir meį Maskolijos, kuri daug gero Wokietijai padariasi ir kalba apie reikalą už laikymo ant toliaus Maskolijos meilės ir prilankumo, apie ką randas priwalo rupintesi. Kadangi wienok Wokietijos ciecoris rōdo ne mažesnę meilę ir prilankumą didžiausiam Maskolijos priešui Anglijai, tai, turbūt, tas karsztas priėmimas maskolizsko delegato B-ryne ir laikraščio straipsniai ne sumažys neuztikėjimo Maskolijos sawo wakariniam kaimynui.

Laikraščiai kalba, kad randas tikisi iszgauti reikalingus kreditus ant padaugimmo lawnydys, kadangi mat jįm pasisekė pataukti sawo pusę pasituntinis žmdarbių partijos. Randas mat už balsawingą po rando pusę pažada žmdarbiams užtrauti gabeningą iz Amerikos dešrų, mēsus biekinėse dešėse, daleidžia atgaben į swietizias czielus gywuolių dalis mažiausias po 8 swarus ir pealiuotą mēp.

Balkanų pussalis.

Bulgarijoj buwo užgime smarkus iszkinkų maizstai. Ukinjkai pasipriesziuo rando uždėtiems ant jų pečių desimtinės mokesčiams. Ypacz smarkus maizstai buwo pakilė Ruszczuko apskritį. Priesz juos iszsiųtą madą kariaunos dalį ukinjkai suwalydė. Susitūkimė net 16 kariwų likosi užmūstyti; ukinjkai atėmė ginklus ir per tai labiau susidrutinę, isztraukė ant miesto Ruszczuko, prie upės Danajaus, užmūstė miesto prefektą, nors tas, laikydamas rankoj kryžį, meldė už puolikų pasigalėjimo; bet to ne iszmeldė; pueziai prefekto wienok ir jo waiakms nieko ne darė. Priesz pasikėlėliai ukinjkus iszsiuntė didesnę kariauną, kuri ant galo pasikėlimą suwalydė. Ukinjkų wadowai pabėgo į Ramuniją. Macedonijoj ir Albanijoj jau wēl pakilo maizstai priesz Turkijos waldžį, bet tų Turkijoj laiko už teip paprasčą daiktą, kad ne labai apie tuos maizstus ne rupinasi.

Maskolija.

Caras iszkeliawo isz Maskwos. Laikraščiai pranaszawimas, kad caras Maskwoj pagarsys proklamaciją apie karę priesz Angliją nelszipuldė. Dabar tie pats laikraščiai garsina kita paskaly: jie sako, kad Maskolija pradėjo tarybas su kitoms Europos sausžemio wiespatystėms ant apstabydimo karės pietnėj Afrikoj. Tie laikraščiai sako, kad Maskolija pareikalawo nuo Anglijos palowimo karės; jeigu gi to reikalawimo Anglija ne paklausytu, tai maskolizska kariauna užims Afganistaną. Ar iszpildys szitas laikraščiai pranaszawimas, nežinia; bet rōdosi, kad jame tiek yra teisybės, ką ir pirm me.

Isz Lietuwos.

Isz Suwalkų gub.

Suwalkuose maskoliai leiko ant sawo kaszo sznipukų lietuwiszkų rasztų, Sakaliukų; tas Sakaliukas gimęs Punsko parapijoj (Suwalkų paw.), ale labai slėpnai kalba lietuwiszškai. Maskoliai, kur tik sustveria kokį numerį lietuwiszko laikraszcio, arba kokį nors knygutę, arba kokį laikską, tuojaus siunčia pas Sakaliuką, kad szis iszweretų ant maskolizskos kalbos. Sakaliukas, gerai neoprusdamas, kas ten yra parasyta, werczia, kaip jam patinka; už tą darbą maskoliai moka Sakaliukui ant metų 700 rub. Mat maskoliai wiliems kwailams moka po 700 rub., o mums lietuwiszkos spaudos reatiduoda; kaip pawelys lietuwiszias spaudinti knygtas, tai tada liks maskolij delmone daug pinigų. Czia reik atsiminti, kad Kaune, Wilniuje ir dar kituose miestuose maskoliai užlajko panaszias sznipukus ir daug pinigų jems iszmoka.

Pernai metuose, wienas lietuwisz, paeinant isz Gelgudziskio parap. (Naum. paw.), Jurgis Biltruszaitis Suwalkuose priėmė prawoslawiją tik dėlto, kad gauti ant žemskio; maskoliai, palaikę jį czielus metas Suwalkuose ir iszmokinę staciatikizsko tikėjimą, isziuntė į Punska kaip žemkį; szis judozius dabar sznipinėja po Punsko parapiją, ar ne skaito kas lietuwiszką rasztą. Dėlto gi punskiečiai labai saugokitės to judoszius.

1897 metuose tapo nuo Szpilizkių (Saw. paw.) ant Lazdijų padarytas pliantas. Maskoliai nepriėmė wietinių žmonių dzukų prie darbo, ale pargabeno isz gilius Maskolijos daugybę kaupų. Tie kacapai tankiai pasigerdawo

Szpiplizkių karczemoje ir terp sawos susimuszawo; wieną sykį, wasaros dieng, apie keli kacapai pasigėrę upuogę ant wietinio Zibariszkų waito ir ant žemskio, norėdami juos sumuszi; bet jems sawis nepasisekė, nes wisi žmonės Szpiplizkių sodžiaus suhėgo ir teip supylė kacapus, kad mažai ką jie gywė liko. Pamatę tą karę wietinis Szpiplizkių žmogus naczelninkas p. Baikowas, irgi kacapus, nusistūję Suwalkus gubernatorių telegrapą, pranezdamas karienėms maiztui nutylėd. Ant rytojaus atjojo isz Suwalkų asztuoni oficerai ir penkis rotos kariwų, isz kurių dwi roto pasiliko Szpiplizkiuose ant plianto, o kitos trys rotos atjojo į Panską, ale jau maizstininkų nerado, nēs szpiplizkiečiai, suriszė tuos wisus kacapus, nugabeno į Suwalkus į kalėjimą.

Iz szito atsitikimo aiskiai pasirodo, kaip labai maskoliai nori ir laukia maizsto isz pusės lietuwių, kad paskui priesz wisą swietą apskelti, buk lietuwai esz neramus žmonės. Kacapai, atwykę į swetimą szalį, kelia maizstus, o paskui bėdę werczia ant mus nekalčių žmonėlių.

Weisiejų bažnyčioje (Seinų paw.) pakilo musztynės terp lietuwių ir lenkų už giedojimus, lygtai kaip anuomet Lazdijų bažnyčioje. Reikia žinoti, kad Wiisiejų parapija yra grynai lietuwiszka (dzukai), tik apie keli teip wadinami "szlektos" yra Weisiejų miestelyje. Giesmės ir pamokslai nuo wyskupo atsilankymo atliekami yra abiejose kalbose. Tie "szlektos", norėdami isz Weisiejų bažnytelės swis iszgyti lietuwiszką kalbą, pakėlė peszynes net pacioje bažnyčioje, Diewo namuose. Dzukai, ir gi suprastami sawo tiesas ir laikydamiesi to, ką wyskupas Baranaukas prisakė, nenorėjo sawo apleisti, o isz to iszejo kowa, pacioje bažnyčioje. Sunkiai nu kentėjo už tas musztynes wietiniai kamendoriūs kn. Zwinglia ir kleboms kn. Skriakns. Kamendorių wyskupas nusistūję į Senapilės klostiorių ant mėnesio baušmės, o kleboną ir skaudžiai pabaudė; abudu iszkėlė isz Weisiejų Wykupus Baranaukas sziam dalyke labai neteisingai pasiėlgė, nes tie du kunigai swis nieko nekalti. Nereikėjo duoti "szlektos" ragams užaugti, tegul Weisiejų bažnyčioje wiskas butų lietuwiszškai, tai to butų neatsitike.

Isz Seinų paw.

Krasnowe yra kucelarija, kurioj yra rasztininku garsus judozius Blazewyczius ir šėbras jo waitas Szestakaukas. Sziedu welnio waikai laksto po wisus sodžiaus sawo grūno ir krato žmonės, jieszadami lietuwiszkų knygyr lietuwiszkų. Ir teip, judodu padarė kratą pas Tamoszij Milonczį Nawininkėliuose. Judoszius Blazewyczius turėjo piktumą už kas žin ką ant Milonczio, dėlto gi, suwėręs kas žin kur apie da numeriu "Ukininko", uždarė juos į kopertą, paraszė ant wierszus antražą ant wardo Milonczio, pašmė sawo beziuoį Szestakauką ir wieną žemkį, nuwaziawo į namus, Milonczio ir paszuokę tų namų szeiminiuką, aplėzė tų uždarytą laiską. Laizske radę mēntu da numeriu "Uku", nekaltai užpuolė ant Milonczio, buk jis turys ausinezimus su Tilže. Ale to negana: tų pacę dieną Blazewyczius, iszdzioję, nulėkė į Seinus ir užwėdė žandurus ant Milonczio. Žandurai krėte pas Milonczį, ale nieko nerado. Dar Milonczio yra trys broliai mokintojai ir

wienas optiekorius; ir ant tų Blazewyczius užwėdė žandurus, ale nieko nē pas tuos nerado. Ant galo žandurai szukė Milonczį į Seinus ant tirinėjimo; iszklausinėjo jojo, ar neturi pažįtamų Amerike ir Prusuose, ar newėdė kokių nors korespondencijų su užrubežiu, ar ne žino, rasi kas iszaplinkinių skaito lietuwisziskas knygas ir laikraszcius? Milonczius ant tų wisų klausimų atakė: ne. Potam judozius Blazewyczius ir Szestakaukas apskelbė sawo grūno žmonėms, kad lietuwiszka spauda esanti liiosa, kad lietuwai gali pirkti lietuwiszkų knygyr, kiek tik nori; o paskui pargabeno į Krasnowo kanceliariją apie kelis szimtus maldaknygių "Aukso altorių" su gudiszkomis raidėmis ant pardawimo. Tos maldaknygės dar ir dabar guli kanceliarijoj ir nieks jų neperka.

Uk.

Isz Sziaulių.

Per užgawėnes buwo įtaisytas lietuwiszkas naminis spektaklis wienoj szeimynoj, o po jo buwo szokiai. Susirinko būrelis pažįstamų. Įtaisė pirmą kartą spektaklį "Wito pirslysta". Szoko ir po widurakczio.

Pakėlė balsą priesz lietuwių pirmusis žinomas musų kunigas sznipukas Rodzewyczius. Į antrą dieną bažnyčioj jis szoko su kėiksmiais ant tų "naujų lietuwių", kurie newa prisirižę prie sawo kalbos, itaiso szokius, isz tikrųjų gi nori sugrįžti tikėjimą. Žinoma, Rodzewycziui pritaria kiti lenkeliai. Ywairios jų yra weisels, teipogi ywairios priezastys jų rustybės. Vieni pyksta peszynes net pacioje bažnyčioje, Diewo namuose. Dzukai, ir gi suprastami sawo tiesas ir laikydamiesi to, ką wyskupas Baranaukas prisakė, nenorėjo sawo apleisti, o isz to iszejo kowa, pacioje bažnyčioje. Sunkiai nu kentėjo už tas musztynes wietiniai kamendoriūs kn. Zwinglia ir kleboms kn. Skriakns. Kamendorių wyskupas nusistūję į Senapilės klostiorių ant mėnesio baušmės, o kleboną ir skaudžiai pabaudė; abudu iszkėlė isz Weisiejų Wykupus Baranaukas sziam dalyke labai neteisingai pasiėlgė, nes tie du kunigai swis nieko nekalti. Nereikėjo duoti "szlektos" ragams užaugti, tegul Weisiejų bažnyčioje wiskas butų lietuwiszškai, tai to butų neatsitike.

Uk.

Atsirado nauji musų ganytojai. Szulczius ir Jazdauckas ikisziol dar tik kėikdawo tulas knygytes lietuwisziskas per pamokslus, o dabar jau klausinėja per iszapadintų, "kokias knygytes lietuwisziskas skaito, isz kur gauna, ir tt." Jeigu nori, kad kunigas per epawiedne nesznipinėtų, tai iszapadink sawo kaltes lenkizskoj kalboj, tada gali nesibijoti naujų žandųrų beziuolių. O kaip musų kunigėliai platina lenkytę! Nėra ką kalbėti apie Rodzewyczių; jis užgynė ir ant korczuikių rasztų lietuwiszškai: liepia rasztai ar lenkizskai ar lotynizskai (nors newisi klausio tokio kwailo paliėpimo).

Liukas jau baigti. Matome, jog žandurai ir policija persekioja lietuwių, dzskė atszaukimus, bet nieko neįveikė. Pradėjo persekioi mus sawizskiai, bet czia tokie pat waisiai to darbo. Lietuwai kas kart stiprinasi, skaitlius jų didinasi, ir juo labiau nuolesni darosi, ir tamybės wartai jų nepergalės.

Daug bėdos turi žmonės, su tais uddarbiais. Pinigų nėra, reikiu kur nuoszalia užsidirbti ant mokeszių; už nuwezimą uzies me džių isz miszko į miestą moka Sziauliuose labai pigiai: po 3½-4 rub. Su kwertu arklį teipaisi tik pasawę, tokiu būdu iszpuola po 3 rub. ant arkljo. O kiek paszaro iszeina, kiek žmogus priwargsta!

(Ukininkas.)

Prusų lietuwai.

Laikraščiai garsina, buk lietuwai Szilokerczemo pawieczio, Prusų Lietuwų, nutarė siųsti į

Berlyną deputaciją pas Prusų apszwietimo ministerį ir paduoti jam peticiją (praszymą). Lietuwai reikalauja, idant wiesose pradinėse moksleinėse, kur lankosi lietuwių waikai, jie butų mokinaim lietuwiszkos kalbos ir idant tikėjimo mokslas jiems butų iszguldomas jų prigimto kalboj.

Szwentė sodinimo medžių.

Kaip tai yra Amerikoj, ir Maskolijoj apszwietimo ministerija parengė szwentę sodinimo medžių mokslainių wakams. Szj pawasari mokslainių waikai ir Lietuwų sodino medžius, tik galia, kad tas ne wisur atsiabuwo. Su didžiausiom iszkilmėmis tas atsiabuwo Grodne. Prie sodinimo medžių dalywawo waikai pradinį mokslainių ir gimnazistai. Jaunmedžius ant sodinimo dawė rando girių užwezda. Rudenyj szj metų panaszios szwentės bus parengtos ir kituose Lietuwos kraszuose. Szwentės tos, nors jos maskolių užmānytos, nieks negali peikti, per tokias szwentės jaunoji gentkartė pamylės labiau medžius, pradės geriaus guodoti ir pakelėms pasodytus, ne laizys jų teip, kaip tai dabar daro.

Isz Radoszkowiecų Wilniaus gub.

14 balandžio czia buwo pirmutinė szj pawasari audra su perkunija. 17 balandžio laukai iszliuosawo nuo sniego ir ledo. Ukinjkai pradėjo arti dirwas, sėti ankstybus wasarojus.

Wiename kaimie Radoszkowiecų wal-szczias, per nedabojimą tēwų, nusinuodino trijų metų waikas. Jis pagriebė stiklinę su waistais, kokius wartyto tēwas ant gydymu ausies ir tikėdamas, kad tai yra pienas, iszgėrė. Waisiai nuodų tuojaus apsirizskė, waikas į porp walandų pasimirė. Už ne dabojimą tēwai pateko po sūdu, kurisai nežinia dar kaip pasiėbaigs. Mat ant wienos nelaimės nepasibaigia, bet tankiausiai wiena atgabena dar kita.

Elektrizski karai Wilniuje.

Iezirus taryboms terp miesto rōdos ir belgizskos uilycznių karų kompanijos kaslink įwedomo elektrizskos pajėgos, wieton arklų, ant warymo karų Wilniuje, dabar wēl miestą pradėjo tarybas su kompanija, kuri rengia elektrizskus žiburius mieste. Mie-tas nori, idant toj kompanija, statydama pajėgos stacij žiburiams, teip ją iszplatintų, kad stacija galėta padirbti pajėgą ne tik žiburiams, bet ir warymū uilycznių karų. Tokiu būdu, kaip elektrizski žiburiai, teip ir karai butų miesto sawastis.

Džiowintoj komisija.

Maskolizska žemdarbystės ir wiespatystės turtų ministerija zig wasarą siunčia į Wilniaus guberniją specializską inžinierių komisiją ant atlikimo reikalingų darbų prie džiowinimo dabar ne-naudingų klampynių ir durpinyczių, teip kaip tai ne perseniai padarė su garsioms Minsko ir Grodno gubernijų klampynėms. Prie expedicijos priguli inžinieriai: Malchowski, Radzickowski, Oppokow, Komsin ir Gladkyj.

Staiga mirtis.

17 d. balandžio, katalikizskoj katedros bažnyčioj Wilniuje, 7 wal. wakare, laike diemwalydos staiga pasimirė wienas isz turtlingiausių ir geriausių miesto dzaktarų, Hlarijus Radzickewyczia, perdėtinis miesto swiekatos komisijos. Nesenai raszėme, jog D-ras Radzickewycza paduawonojo Wilniaus žemdarbystės draugystei puikius namus.

Uždraudė kirsti medžius.

Wilniaus gub., Lydos pavietyj, ukininkas Čigeras pirkto sžmetelį girios prigulintį prie Lipiczanų girių kunigaikštienės Hohenlohe ir teip smarkiai pradėjo kirsti medžius nupirkto girios dalį, kad neužligio but jį wisai ne likę. Todėl girių apsaugojimo komitetas minėtam ukininkui su wisu uždraudė kirsti ant toliaus medžius ant minėto girių sžmetelio. Apart to, uždraudė minėtą komitetą kirsti medžius giriose Golonowo, Disnos pavietyj, prigulinciose dwarponiui Sairinuk.

Nuplankė ledai.

18 d. balandžio, ties Ryga pasiliosawo nuo ledų upė Daugawa. Wandens upėj pasikėlė ant 28 pėdų. Garliaiwiai i Hagensberg, dėl plaukiencijų lyčių, paliovė bėgioje. Prie geležinkelio stacijos susigrado lyčių kalnas turintis 24 pėdas augščio. Nuo Rygos žemyn upė jau wisai išsiliosawo nuo ledų, bet lyčių laukia dar nuo wirszutinės upės dalies.

Aresztawimai.

Priesz maskoliszkas welykas, pėtyncioj ir subatoj maskoliszkos waldžios wėl, neturėdamos ką weikti, ar gal ne mokėdamos nie ko geresnio, griebėsi aresztawimų, ne dawė žmonėms ramiai ar waiszczibiti nė paminėjimo Išganytojus kancijų ir mirties. Saarsztawo daug augščiesnių kliasų gimnazijų mokiditinių Wilniuje ir Minske; teipogi ir darbininkų diktai pasodino už gro telių. Aresztawimai buwo ir Kaune. Už ką aresztawo, tą žino tik beprotiszkas maskolių waldžios.

Užmuszta ant scenos.

Lietuwiszkae Minske, maskoliszkame teatre liuke parodymo, aktorius Martynow Przewalsky ant scenos nuszwōw aktorę Zolotarewā, o paskui ir pats czia jau ant scenos persiszwōw. Susirinkusi teatre publika iš syk nesuprato, kas darosi, tikėjo, kad dramoj teip yra; supratę wien tasyk, kada aktorius, apsižogjęs revolverio wamzdį, įwarę sau kulką į galwā.

Isz Dinaburgo. Witebsko gub.

14 d. balandžio nuplankė ledai ties Dinaburgu ant upės Daugawas. Wandens teip greitai pasikėlė, kad gywentojai miestelio Grila, kitoj Daugawas pusėj, nespėjo išsikraustyti, dalį miestelio prie upės uždėjo wanduo. Priplauka ka Dinaburgo teipogi likosi užlieta. Jeigu wanduo pasikels nors ant pėdos augščiaus, tai užlies ne tik žemesnę Dinaburgo dalį, wadinamā Gaika, bet ir twirtynę. Isz Griwkos pareikalawo pagelbos; mat ta wieta jau wandens užlieta. Prieszais Grila susigrado ant wėlne upę, bet juos kanuolių szuwais ir minoms iszardė atsitių iš Wilniaus kareiwiai. Ant upės matyt plaukiančius stalus, kedos, lowas ir waikų wygutes, isz ko matyt, kad wirszutiniamė tekėjime upę turėjo užlieti kaimus ir miestelius.

Isz Liepojaus. Kurszėj.

Netoli Liepojaus smarki wėtra ant jurių užmetė ant pieskų sudumos norwegiszkā laiwa. "Lom" ir iszardė. Ant sawo susirinkimo, atsiubwusio 12 balandžio, Liepojaus teržės komitetas wienbalsiai nutarė sawo kasztais parengti ir užlaikyti prekystos mokslainę, kurioje bus tryas augščiesnių mokslų kursai. Mokslainę žada parengti dar szj metį, jeigu gels į laiką iszgauti rando daleidimp.

Redakcijos atsakymai.

P. SERDOKUI IŠ SUWIEWIJO SEIMO HENGELAM. Tamisų rasztas patilps sekancizmae "Lietuvos" numeryj; turėsimė apieisti wien wietas, kur yra kolonijai, kadangi jie į laikrasztį ne tinka.

Prekė pinigų.

Ruokas rublis po.....52½c
Prusizkos markės po.....24½c
Prie kiekwiemo pinigų siuntinio reikia pridėti 30c. ant paczo kasztų.

Isz Amerikos.

Dar apie baisią nelaimę kastyne-se.

SALT LAKE, UTAH. Skaitlių užmusztų laike paskutinės eksplozijos Seefield kastyne-se dabar paduoda ant 199 žmonių. Kaip dabar garsina, nelaimę pagimdė fiandiecziar, kurie nesžiojo su sawim parakā ir dinamitā ir tas turėjo explodiuoti ir pagimdė baisią susirinkusių gazy eksplozija. Ant wietos pritruko grabų ant sudėjimo užmusztų kunų. Ar terp užmusztų ne buwo lietuwij, dar nežinome. Dabar renka aukas ant suszelpimo szejmyņu užmusztų darbininkų.

Negywetė kalpo siuntinys.

CAMBRIDGE SPRING. Ant cziannyksczių geležinkelio stacijos atwaziawo jaunas wyszskis ir no rėjo paduoti ant persiuntimo didelę skrynij, bet kad buwo per wėlu, tai praszė telegrafito palai kyti skrynij iki rytujai. Kadangi per ilgā laikā nieks ne stėjo, tai skrynij atidarė. Widuryj jōe rado kuną negywas mote rizkės apibertā medijų pjulais.

Indijonai mirszta nuo bado.

WICHITA, KANS. Indijonai gyvenanti ant rezervacijų Kiowe ir Comanche baisy kenczia budę, jų czejmynos ne turi ką walgyti. Aplinkinėse Mountain nuo bado pasimirė daug žmonių, o dar 50 szejmyņu tas pats likimas laukia. Teip mat užmoka Amerikos randas už paweržtas nuo indijonų žemes. Teip daug žmonių mirszta nuo bado kraszte, kur milijonieriai milijonus ant metų praleidžia ant sawo asabiszkų reikalų.

Dega kastynes.

BRISTOL, TEN. Užidegė cziannyksczių anglij kastynės. Kada czia pasirodė ugnis, olose dirbo darbininkai, isz kurių kiti iszsigelbėjo; truksta wienok 9 darbininkų, su kuriais nežinia, kas atsitiko.

Dinamito eksplozija.

PORT ARTHUR, ONTARIO, KANADA. Atsitiko czia smarki dinamito eksplozija, kurios keturi darbininkai italijonai likosi ant wietos užmusztai; sužeistų gi ir tai sunkiai, yra daugiaus.

Gaisrai.

MILWAUKEE, WIS. Miestelij Beaver Dam, Wis. sudegė maszių dalis M. I. Leable Iron Works ir geležinkelio stacija. Bledj ugnies padarytā skaito ant \$100000.

NEW YORK. 4 d. gegužio sudegė czia nakwynės namai ant South str. Ugnyje prażuwo keturios žmogystos, wiena gi yra mirtinai sužeista.

NEW YORK. Sudegė czia stowyklos garliaiwij Mallory linijos. Prie to sudegė diktai walezių, mažesnių laiwy ir wisos linijos itaisos. Bledj ugnies padarytā skaito ant 2 milijonų dolarių. Ugnyje prażuwo ir wiena žmogysta.

VICTORIA, B. C. Izdegė didesnė dalis miesto Sandon. Sudegė geležinkelio stacija ir telegrafu biurai. Aplinkinėse Sandon yra turtingiausios Britiszkaj Kolumbijoj sidabro kastynės.

Nelaimės ant geležinkelio. Ant Spanish River, Manitoboj, ant Pacific geležinkelio susimuszė du į prieszingas puses bėgantii trukiai. Prie to wagonų stabdėjai likosi užmusztas ant wietos; keli taworiniai wagonai susidaužė. Nelaimę pagimdė telegrafistas, kuris užmigo ir ne isziuntė telegramo ant kitos stacijos apie iszėjimą trukio.

PITTSBURG, PA. Netoli Gastonville, ant kelio užsisukimo iszszoko isz rėlių pasażieriais trukis ir nuo kėlio pylimo nusirito į grabę. Prie to kelio inspektorius Horan likosi ant wietos užmusztas, pezkuris Lythe turi abidwi kōjas nuplautas ir turbūt, turės nuo to mirti, trukio gi wėdėjas sunkiai nuplikijtas. Terp pasażierių sunkiaus apskultų nėra.

Susidauzė laiwa.

CAPE HENRY, VA. Netoli nuo czia, laike smarkios wėtros likosi užmusztas ant uolų angliškaz garliaiwys "Virginia", kurisai plaukė nuo Kubos į Baltimore. Žmonij ant laiwo buwo 26. Wiena waltis su 15 jurininkų laimingai priplaukė kranto, kita gi waltis su 11 žmonių apwirta, 6 isz jų prigirė, o 5 priplukė ant skęstancio laiwo, kur iszbuwo per naktį; rytmetij nuo gelbėtojų stacijos atplaukė pagelba ir išanczius ant laiwo paėmė ir atgabeno ant kranto.

Isz darbo lauko.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

Isz darbo lauko.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant jurių ir paskendo. Su juom prigirė 20 pasażierių ir 13 jurininkų.

ST. FRANCISCO, CAL. Garliaiwys "Glennig", laike smarkios wėtros isziro ant j

nesį kartais nuo 6 iki 10 dol. tik-tai, o Edwardsvilles ir Luzernės parapijonai sumedawę arti 100, už ką plymoutiszkiai pasijokda-wo. Tas nepatiko aniems ir jie susitarę net buvo pasistatyti sau bažnyčiai tarpe Edwardsvilles ir Luzernės, kad su wisu nesiduoti išjuokti sawę plymoutiszkiam. Kad nepastou antra bažnyčia, kun. Žilinskas numatino mėnesi- nę mokesį nuo 50 ant 25c., bet kad išpausti dar daugiasa iš anų piųjų, užmanė fair'us ant bažnyčios nuomos ir iszrinko ne- wa komitetą fair'ų wedimui. Pre- zidentu buvo wienas karczemny- kas, kasierium kitas karczemny- kas— abudu nepatįstaui nē raidės, o sekretorium pats kn. Žilinskas, nes trečio karczemny- ko mokanczio raszyti nebūwo ga- lima surasti. Su dideliu wargu likosi surengtas fair'as; pats ku- nigas wisur waikszczojo, rinkda- mas daiktus. Wien Brewing Co. isz Wilkes-Barre padawojo baczka alaus ir 25 dol. kunigui už žygį. Wienok laimē nenulē- mē fair'ui pasekmės. Fair'ui su pabaigtuwems truko 10 dienų ir gryno pelno atliko apie 600 dol., kurie nūgarmėjo į kompanijos kasą ir kunigas negawo su jais nē pasidžiaugti. Sztai kaip bu- wo: kunigas, užmanydams fair'ą, patarē dėl wisu ko aprinkti ka- sierų, kad parodytū žmonėms, jog wisas eina teisingai. Isz dalies taip ir buwo. Kunigas ti- kėjosi, kad ožbaigis fair'as, ka- sierius atneš jam pinigų ir bus wisas gerai. Kasierius, turbūt koks szliuparnis pakukdėjo, kad kun. Žilinskui pinigų neduo- tu, nes taip pidiarys kaip kn. Krawczunas; geriaus, sako, užmo- kėti už lotus, ką yra užpirkti priesz bažnyčią, kur gal kada nors bus lietuwiszka moksleinē pastatyta, o kaip atiduosi kun- giui, tai moksleinēs nebus per amžius, nes kunigo kisenius juk be dugno. Kompanija tuos lo- tus tuo parduos kam kitam, nes tuodu 200 dol. rank, pinigų jau baigiasi už procentus. Kasierius taip ir padarē. Kun. Žilinskas, noroms nenoroms, newa ant to su- tikto, bet pats kompanijai mokē su prezidentu ir kasierium ne- liawo isz sumatos su tokiais, bet pakwietė Juozą P. kaipto tlamo czių, nes prez. ir kas. negal an- glistzkai ir jų priveržėjimui, ar iszlikto užmokės, persikwietē kn. Kaupą isz Scrantono. Taip tai wisas trisras ir per 1000 dol. (su fair'o kasztais) tapo lietuwiams iszplēsta ir įmesta kaip į balę.

Rods, tuli gal ir sakys, turē- sim kada nors sawo lietuwiszų mokyklą. Tiesa, tokia budu ge- rai, bet kas jū užlaikys su atsa- kancziu mokytoju? Parapija ne- įstengia wieno kunigo užlaikyti, o kaip įstengs antrą tiek kasztų pakelti su mokinioje ir pastaty- mu mokyklos? Gal dudurius moks- kys? Bet musų dudurius pats turi pirma mokinis, o kur pradi- niu mokslo rankwedžiai? Isz rēdancziu knygelų juk wai- kai nedaug iszmoks!

Pas mus yra szw. Prancisz- kaus tretinijų draugystė, suside- danti isz moterų, kurios už sawo wryų pinigų kas nedėlia užperka aukstybris miszias.

Susiwenyimo organas "Tėvy- nē" kenczia sausmetį ant žiuri. Taip isz lietuwiszkų dirwū rin- kose yra žinios, kur geras alus, kur anglus suarsztawo be liampų dwiracziau wazuojint ir t.t.

Kun. Žilinskas, szelpzamas Su- siwenyimo spauztowę, darbus rodyja siųti p. Stagarui į She- nadorį, kurių negal atlikti "Tė- vynē". Nabagas.

Isz Seatonville, III.

Darbai ant pawasario pradeda eiti niekyn. Gedy naujienų ne- daug girdėt, bet užtai pesztynės pastaiko gana tankiai. Lietu- wių apšwedusis yra czia apie 15 szeimynų, pawienių gi bus apie 80 ypatų. Musztynių pas mus ne truksta; tokios buwo ir pa- baigoj pereinio mėnesio; muszt- ynės paskui gimdo prowas su- duose terp susimuszusių, kurios daug pinigų isz lietuwių kisse- nias isztraukia. Kad tai nors dalį tų pinigų, ką kasztuoja gi- ruokli awimai ir musztynės lietu- wiai apwerstų ant taut skų reika- lų, kaip tai augsztai musų tauta

gwētū pakilti. Yra pas mus ir keletas merginų, bet jos nē sawo dorybėmis, nē protu nē atžymī, o užtai sawę per daug brangina. Dėl jų waikiniai tankiausiai pe- szasi, o paskui prowojasi ir gabe- na sunkiai uždirbtus pinigų skwajeriams ir adwokatams.

Wienas czia gyvenantis lietu- wys parsitraukē isz Lietuvos mergin, kuriai nusiuntē szipkor- tų ir norėjo su ja pacziuotis. At- kakus ant wietos, mergina per- wiskas melagystes paweržē ki- tas, o tas, kuris iszsi-ktawo, isz- nuliudimo iszkėlē balių už \$10. Mums rodosi, kad mergina, kuri duodasi kitam perkabėti, ne- werta taip didelio nuliudimo, kad ant pasiramimino reiktų \$10 iszleisti.

Wisų draugas.

Nr. 18 lenkiszko laikraszcio "Gazeta Pittsburgska" patilpo straipsnis apie rengiamą musų spaudos dalį ant wisoswietinės parodos Paryžij. Laikraszis apie tą wisą raso teisingai ir pri- laukiai lietuwiams, pagiria juos už meilę sawo kalbos ir au- kas, kokias sudėjo ant parodos reikalų.

Isz wisur.

|| Kriokawoj, 3 d. balandžio, pa- simirē Lembergo archiwyskupas kun. Morawski.

|| Kaip raso isz Indijų, szj- metą arbatos auginimo apskri- cziuose bewiek su wisu prazuwo arbata ir mažai jos surinks. Plan- tėjoms užkėndē ledai ir dideli lytus.

|| Prancuzijos karės ministeris uždraudē kazarmėse ir kitokiose kariaunos susirinkimų wietose, oficerų klubuose gerti ir parda- winėti swaigiananczių gėrymus, iszėmus tikro wyno ir alaus.

|| Odesoj pasibaigē prowa ap- kaitintų už maiztus Nikolajewo. Sudas dewynis apskystus nuspre- dē ant atėmimo tiesų ir atidawimo ant trijų metų areztantų rotas; 24 ant 2½ metų, 3 ant pusantų metų ir 3 ant wieno meto.

|| Atėjus isz Charkowo į Odesą geležinkelio traukių, konduktorius, peržurėdamas wagonus, wienamo wagone pirmos klasos radopapju- tą jauną merginą, kuri, kaip pasiro- dę, yra mokinioja Gorczir ir trukį įsėdo ant stacijos Wladiejewka. Jis ją papjowē, dar nežinia, bet kad ne plėzikas, tas matyt isz to, kad daiktai jos ne krutinį.

|| Kaime Aleksiejewka, Sarato- wo gubernijoje, wienas ukinkas, neužkēlamas moosekos waikų, žiemos laike, iszwežē ant lauko tris mažus jos waikuczius, iszrėdē ir paliko ant sniego. Žinoma, waikai suszalo, bet užtai ir niekszas beširdis ukinkas pate- ko į kalinį ir sudas be abejonės pagal darbo wertę jį nubaus.

|| Kijewo merginos, nekėsdę- mos anglijonų, pšždėjo ne tekē- ti už prilankaus anglionams wy- ro. Ar užlaikys pažudėjimą, ne- žinia; bet kad Maskolijoj- mažai yra anglionų szalinjū, tai Kije- wo merginoms wryų ne stokuos. Lietuwaitėms ir gi priderēta ne tekēti už prilankų maskoliams, arba už girtuokliawanczių wryų, o tasyk gal ir tuos niekszas pa- taisytu.

|| Tunelij St. Molo, wakarinėj Prancuzijoje, priesz atėgėgim grei- tojo trukio rado padėtas dvi di- namito bombas, kurios, užbėgus traukiui, butų turėjusios exploduoti ir be abejonės daug žmonių traukiu wazuojanczių butų, už- musztų. Kas tas bombas pametē, nežinia, bet matyt, kad tai dar- bas nepilno proto žmonių. Su- arszztawo keturis žinomas policijai anarchistus, kuriuos nužuri, bu- kę tas bombas ant kelio padėjo.

|| Mieste Plocke, Lenkijoje, ne- sugauti wagiliai paslawē isz pa- czto rando siuntini, kuriame bu- wo 10000 rubl. nuždžiusių wertę popierinių pinigų ir 6000 rublių aukšinių. Pinigus tuos iszsiuntė Mlawos pawieczio kasa į dajį wieszpatystē banko Plocke. Pa-

cztas tik tasyk užtėmėjo wagystę, kada bankas pareikalawo siunti- nio. Pakelį su 10000 rubl. ne- turinczių wertės popierinių pin- gų rado pamestą ant paczo kie- mo, bet 6000 rubl. aukšiniai pi- nigais prapuolē.

1899 m. Maskolijoj paėmē į kariauną isz wisu: 260984 krikšč- cionų, žydų 16825, karaimų 912, mohometonų 838, stambel- džių 500. Netinkanczių į tar- nystą pripadino 58251; pasislepē nuo tarnystos 31566 krikščio- nys ir 8787 žydai. Mažiau-iai nuo tarnystos pabėgo žydų isz gubernijų toliu nuo rubežias, kaip antai Wilniaus, Minsko, Grodno; daugiausiai gi jų pabėgo isz parubežinių gubernijų: isz Kauno gubernijos pabėgo jų 489, Suwalkų 129, Warsawos 121.

|| Absinijos waldonas Menelik iszawē sawo prisakymą, pagal kurį ant wisos Absinijos ploto ne walia pardawinėti nē dirbti nē jokių swaigiananczių gėrymų, teipo- gi tabako ir iszdirbmų isz jų. Lietuwiams todėl nėra ką į Absiniją keliauti, kadangi dau- gumas jų ne ras ten niekur nē jokių swaigiananczių gėrymų. Už gėrymų ir rukymų uždėtos sun- kios bausmės. Budo to reiktų griebtiesi ir labias civilizatuose negu Absiniją krasztuose.

|| Australijoje, kolonijoje Victo- ria likosi užgirtos tiesos, pagal kurias ne walia darbdawiams mokėti darbininkams mažesnio už paskirtą normą užmokescio. Pa- gal tas tiesas: duonkeipj užmo- kesnis ne gal but mažesnis kaip 1 shilingas už darbo walandą, kriaucz 7½ shil. už 8 darbo walandą, siuwėjų 8½ shil., sziauczių 7 shil. Moterys dirbauozis- sziaucziškose dirbtuwose ne gal- gauti mažiau kaip 20 shilingų, skalbėjos 16 shilingų ant sanwai- tės už 8 darbo walandas ant die- nos.

|| Kaime N. Koloskoje, Pietinėj Maskolijoj, 27 metų ukinkas Wasnew miega per isztisus ketu- ris metus ir per tą laiką nē sykį nepabudo. Priesz užmigimą Wasnew apsirgo, teip buwo ap- silpęs, kad waikszczioti negalėjo. Užmigęs gi sykį, miega jau nuo keturių metų ir per tą laiką nē sykį nē pabudo ir prikelto jo ne- galima. Maitina jį, pildami ka- da ne kada pieną į gerklę, kurį jis, miegodamas, ryja. Wasnew buwo ženotas, bet pti jo numirē pėgimdziai dukterį, kuri yra gy- wa ir sweika.

|| Bremos garliawų kompani- ja dirbtina dabar naują garliawį, kuriai ne tik kad bus didžiaus- ias ant swieto, bet ir greiciaus- ias. Mazines jo turē 45000 arklių pajėgų, todėl garliawų galės plaukti su greitumu 35 maz- gų kas walandą; isz dabartinų gar- liawų greiciausias yra Hamburgo "Deutschland", bet tas gali į wa- landą pasistumti tik ant 23 maz- gų. Ilgis naujo Bremos garliaw- io 752 pėdos; taigi jis bus ant 48 pėdų ilgesnis už didžiausią dabar paszterinį laiawą "Ocea- nic". Liuiwas tas bus ateinanti metų pelsistas ant jurų. Dirbti na jį Sietinio laiawų dirbtuwos.

|| Maskolijoj, ant 130 milijonų gywentojų, iszeina isz wisu 779 laikraszciai (Finlandija czia ne- prikaityta). Iszpuola todėl wienas laikrasztis ant 167000 gywentojų. Wokietijoj, ant 50 milijonų gywentojų iszeina 6500 laikraszczių, taigi wienas laik- rasztis ant 800 gywentojų. Sziaurinėj Amerikoj, szteite Michi- gan, ant 3 milijonų gywentojų iszeina 800 laikraszczių, taigi daugiasu negu Maskolijoj. Isz wi- u iszeinanczių Maskolijoj laik- raszczių iszeina: 631 maskoliz- koj kalboj, 65 lenkiszkoj, 42 wo- kieszkoj, 11 estiszkoj, 8 prancu- ziszkoj, 9 latwiszkoj, 6 armeniz- skoj, 5 gruziniszkoj ir 2 žydizskoj.

NAUJI ISZRADIMAI.

|| Wokiszkas laikrasztis "Centralblatt fuer Bakteriologie" gar- sina, kad profesorius Schueller surado bacilų, kuriai gimdo iki szioi neiszgrydomą wėžio ligą. Jeigu sykį surado priesas į ligos, tai be abejonės neuzėjioj suras ir wai- tų nuo jos. Dabar nuo wė- žio diktai žmonių mirszta.

|| Laikrasztis "Popolo Roma- no" pranesza, kad italiszkas pul- kaunkas Comara, gyvenantis miestie Turine, sziaurinėj Italijoj, iszrado naują exploduojanczią medegą, kurią praminē wardu "Cosmos". Medega ta turi 28 kar- tus didesnę p-jėgą negu dinamitas. Ji yra tai szutrintas wau- dzo, kuris po elektrikos įtekme įgauna neiszpaskytą ardanczią pajėgą.

|| Angliszki laikraszciai garsi- na, buk inžinierius John Buller iszrado budą pawertimo anglių į skystimą; anglys daga teip jau ge- rai kaip ir kietos. Isz kastyčių jos gali but iszwadžiojimos dudo- mis į fabrikus ir į priwatizskus namus teip kaip ir wanduo. Rods parengimas dudy kasztuos ne ma- žai pinigų, bet už tai už perwēdi- mą tokių skystimo pawidale an- glių ne reiks nieko mokėti gele- žinkeliams.

|| Ne daug dar wieszpatystęj sawo kari-koj laiwyne, turi po- wandeninius laiwas, prie turin- czių tokius laiwas priguli wien Prancuzija ir Amerika. Kitos wieszpatystės, neturinczios tokių laiwy, pradėjo įjeszkoti geriausio budo apsisauojimo nuo pawan- deninių laiwy. Anglijoj ant to darē bandawones su specializ- kais balionais, kurie, kaip persi- tikrino, kuo geriausiai parodo nuo wirszaus, kur neria powande- ninis prieszo laiwas ir todėl nuo jo guli apsaugoti sawo laiwyne.

Mieste Austin, Tex. susitwērē kompanija "Custead Air-h-p Co." kuri žada užsiimti dirbimu paszterinių orlaiwų waziojimui paszterinių ir Europą ir į kitus krasztus. Iszradėjumi tų naujų lakiojimo prietaisų yra inžinierius Custead ir kaip pasakoja, jis su sawo orlaiwiais atlikos wisu pa- sekmingas bandawones. Didžiaus- ia greituma, su kokia jie lekia, yra 125 mylios į wal, taigi grei- cziaus negu greiciausias traukiai. Custead iki liepos mėnesiai žada padirbti pirmą paszterinį orlaiw- ą, o pjuotės mėnesį lėkti su pa- szteriais ant Paryžiaus parodos.

|| Lenkiszki laikraszciai garsi- na, kad kokas Robert Klinger isz Przemyslio, Galicijoje, iszrado kokių ten naują apkurimo medegą, jo paties padirbtą isz nežino- mu sudėtinį. Medega tą iszra- dęjas praminē wardu "Robertina Helios". Medega ta duoda ant į- dugiaus szilumos negu anglys. Ne duoda suodžių tiek ką anglys arba malkos. Ant apszildymo didelio kumbario, užtenka 12 szmetoliet Robertinos, kurie ne kasztuoja nė cziole cento. Taigi tssai naujas kuras, jeigu apie jo wertę tei- ingai raso laikraszciai, bus ant 70% pigesnis už malkas, o ant 40% pigesnis už anglis.

Wietines Žinios.

— Likosi inkorporuota lietu- wiszka draugystė "Panų Szwen- cziausios Marijos Radanczawos" Chicagoj. Inkorporatorėms yra: J. dwyga Konopackytė, Osa Ki- gytė ir Marijona Sereikytė.

— Ant Lincoln ave. Harwey McConn, lūpdamas isz karo į ne- tikrą szalį, likosi isz kitos pusės einanczio karo pagautas ir teip sunkiai sumankytas, kad į porą walandų nuo to pasimirē.

— Dirbtuwos Illinois Steel Works pereinios pėtnyczios dieną atsitiko nelaimė. Karas, kuriame buwo dwylika tonų sutartyto metaliaus, iszszoko isz rėlių ir jame buwęs metalius iszsiliejo ant apaczioj dirbančių darbinjū; penkis isz jų sunkiai apdegino; du apdegę mirtinai. Apdegę darbinjukai yra: Cwik, Salmakia- ski, Badzik, Zimara ir Ring; Cwik jau pasimirē.

— Szwedai turinti namus ant Milion uylczios pakėlē prekes gyvenimui ir tai ant teip ilgai, kol isz gyvenimų neiszkraustys wisi negrai ir italijonai. Mums rodosi, daug lengwiau buwo atsakyti sawo namuose gyvenimus nekenczia- musius, tai jie ir be pakėlimo pre- kių butų isziskraustę. Isz tikro baltwedziai ne geriausiai negrams- kizaczioniszkos mėsles paweik- slą rodo, o paskui kaltina negrus.

Isnyke gyvi sutvėrimai.

Pagal Hutchinsoną.

(Tas.)

galėjo išnaikyti čielas gyvulių gimines ir veisles lygiai mažėjų, kaip ir milžiniško di- dumo ant viso ploto nuo pietinės užbaigos Patagonijos iki šiaurinei Alaskai? Ant iš- naikinimo tų visų gyvulių, kokių liekanas randa lygiai šiauriniuose kaip ir pietiniuose krasztuose, reikėjo didelių permainų ant žemės paviršiaus. Tuom tarpu sluogsniai La Pla- to ir Patagonijos parodo, kad umų permainų ne buvo, viskas keitėsi palengva. Tuose žemės sluogsnuose lygiai Amerikoj, kaip Europoj, Azijoj, Afrikoj, kuriuose pietinėj Amerikoj randa liekanas milžiniškų megatherijų, glyp- todontų ir kituose žemės krasztuose yra gyvuliai didesni už dabar gyvuojanczius veis- les. Taigi matyt, kad tuose laikuose ant žemės buvo saulygos tinkancios gyvenimui milžiniškų, tvirtų gyvulių. Kokios vienok buvo tos saulygos, nežinome ir jų žemės sluogsnuose prie šiadinio mokslo stovio susekti ne galima. Kodėl išnyko milžiniška praejusių amžių gyvybė, kodėl išnyko tų lai- kų girios ir kitoki augmenys ir vieton išny- kusių milžinių atsirado mažesni ir silpnėsi sutvėrimai ir augmenys, to nežinome, žinome vien apie žmogaus išnaikytus tulius gyvu- lius, bet priezasių išnykimo kitų milžiniškų sutvėrimų gyvenusių ant žemės prieš atsiradimą žmogaus ir prieš jo atsiradimą išnykusių tikrai nežinome, ir kaip sakėme, dabar jas su- sekti negalima dar kėsintiesi. Išrisimas to klausymo priguli ateinančių amžių mokslinciams; dabar gi apie tai galima vien spėti.

Zinome, kad kiekvienas gyvas daiktas, teip žmogus, kaip ir žvėris turi mirti, bet per tą pasimirimą ypatų nė veislė žhonių, nė ki- tų gyvulių neisnyksta; todėl išnykima čielų skyrių, giminių, veislių ir atmainų gyvulių sunkiaus jau suprasti, kadangi tas ne atsi- tinka prie musų akių, tokių išnykimų ir per- sikeitimų čielų gyvulių skyrių ne matome.

Profesorius Owen tvirtino, kad dideli sausžemių sutvėrimai veisiasi palengviaus ir nyksta dėl savo didumo greičiu negu maži. Kiekvienas persikeltimas aplinkybių svar- bias puola ant didelių sutvėrimų negu ant ma- žius. Laikė didelių sausžemių dideliems reikia labiau kėsti negu mažiams. Jeigu dėl kokių nors klimatiskų permainų pasima- zys augmenys, kuriais gyvuliai maitinasi, tai tai labiau pajsu dideli žvėrys daug maisto reikalaujanti negu maži. Mat viena fiziška pajėga ne palengvina kovos už buvį, naudos ji ne atgabena; kovose apard kitko, reikalin- gas ir protas. Matome todėl, kad vėlesnių lai- kų sutvėrimai, nors buvo mažesni, bet jų smegenys buvo didesnės ir geresnės wertės ne- gu tai buvo pas išnykusius milžinus. Mokslinciai užtėmėjo, kad pirmiaus negu atsirado žmogus Afrikoj ir Indijose, čia buvo koki nors priezastis stabdancios veisimasi šlapų, kurie, nuturėdami galingų priešų, bu- tų turėję labiau prisiveisti. Tuli mokslinciai už tokį stabdancį veisimasi priezastį laiko wabalus, kurie nuolatai erzindami žvėris, ne- davė jiems veistiesi ir gimdyti waukus ramy- bėj. Dabar persitikrino, kad wabalai ir vam- pyrai (geriantį žvėrį kraują šikšnotsparni- ai) mažina waisingumą atgabentų į Euro- pos ir pietinę Ameriką didelių naminių galvi- jų. Apart to, ant išnykimo didelių žvėrių galėjo atsiliepti ir kitos priezastys. Jeigu, paweikslan, dėl geografskių permainų, taigi dėl susijungimo sausžemių, žvėrys iš wieno kraszo keliauja į kitą, atkakę iš kitur waro konkurenciją su vietiniais tipais, o tokioje konkurencijoj ir wovėje dideliems ir menko proto sutvėrimams sunkesni kova negu bruz- giems, mažesniems ir turintiems didesnę pro- tą. Maži paprastai veisiasi greičiau, dau- giau atveda waukų, tai ant galo mažųjų veis- lė ir paima wirsų ant nerangų, mažai waisin- gų milžinių, nuėda žolę, kurios milžinams pri- trūksta ir ant galo tie nerangus, menko pro- to milžiniški sutvėrimai išnyksta, o jų wietoj pargalėtojai dar smarkiaus išsiviespatauja; tai matome ne vien terp žvėrių, bet terp tautų ir wiespatystęj.

Kada Rymo kariauna pirmą kartą prisi- griebė į girias widurinės Europos ir Belgijos, tuose krasztuose užtko dvi didelių jaucių veisli: wiena veislė, kurios kumas apžėlęs buvo ilgis garbiniuotais plaukais, praminē wardu *bizonu* arba *zubru*, kitai gi davē wardą *tauro* arba *uro*; paskutinis turėjo ilgus ragus. Is- tų jaucių veislių pirmutinē, taigi zubrai už- siliko iki šiam laikui Lietuvos giriose, Gro- dno gubernijoje, Pruzanos pawietij, apie Balt- bokštį ir ant Kaukazo, bet jau jų liko ne- daug ir tai užsiliko tik todėl, kad girios Balt- bokštį priguli Maskolijos ciecorui ir Jose žvėris rando sargai saugoją nuo išnaikinimo, bet ir čia jie suskaityti, visose Lietuvos gi- riose nėra jau jų nė 600. Ant Kaukazo, kur jie ne teip saugojami, skaitlius jų ir nedide- nis. Kaukazo atmaina mažesnė už lietuwi- ską. Zubrai turi plaukus ilgesnius negu tai matyt pas naminius jaucius, pas patinus plaukai garbiniuoti. Kad zubrai seniaus gy- veno ne vien Lietuvoj, bet visoj widurinėj Europoj, Prancuzijoj, Belgijoj, net Anglijoj parodo tą kaulai, galvos, kokius randa žemės sluogsnuose. Anglijoj, aplinkinėse Wor- cester surasta galwa turi pusantros pėdos pločio terp galų ragų.

Turas, mokslincijų pramintas wardu *Bos primigenius* gyveno tuose jau krasztuose ką ir zubras; kita jo atmaina buwo *Bos latifrons*; šita gyveno ne tik Anglijoj, bet ir Airijoj.

Galvoj šito žvėriesančioj muzėjeje Airiškos

Bos primigenius.

mokslo akademijos Dubline matyt trikampę skylę tokio didumo, kokią galėtų padaryti jėtis su bronziniu galu, kokių daug randa Airijos durpinyčiose; tas parodo, kad tasai žvėris likosi medėjų užmuštas, taigi jis Ai- rijoje turėjo gyventi drauge su žmonėmis teip wadinamų bronzinių laiwy, kada jie, apart titnago, wartojo jau ginklų ir darbo įnagius padirbtus iš bronzos, bet geležies dar nepa- žinojo.

Pilną skeletą turo rado neseniai Angli- joj sluogsnuose teip wadinamų ledinių laiwy. Ilgis rago šito žvėries buwo 39 coliai, o storis prie apaczios 18 colių aplinkui. Tuose jau krasztuose ir tuose jau sluogsnuose rado teipogi kaulus elnio, obbro ir kitokių žvėrių, teipogi šukes molinių puodų. Garsus Ry- mo istorikas Caesar, rašydamas apie turą, sako, kad "jis buwo truputį mažesnis už šla- pį; pagal plauką ir pawidala jis toks kaip ir naminiai jauciai. Kadangi jie neispaaky- tai greitai ir druti, tai medžionē ant jų gana pawojinga: medėjai retai stoja prieš jį su ginklu, bet stengiasi įwaryti į tyčia iškas- tą duobę ir joje jau užmuša. Turai nesiduo- dra prisavinti, nors butų maži pagauti."

Cuvier ir kiti mokslinciai laiko turą už pratevį šios dienos naminių ragutų galvių, nors šiadininiai daug mažesni. Atmaina *Bos longifrons* ir *Bos frontosus*, kokių kaulus randa durpinyčiose Anglijos ir Skotijos, be abejonės yra prateviais šios dienos mažųjų Walijos ir Skotijos naminių galvių.

Isnyke didžiuviai ir krepsiniai žvėrys.

Terp šiadien gyvuojanczių ant žemės gyvulių žingėdžiausi yra didžiuviai: jie pana- šūs į žuvis, gyvena wandenij, bet jie ne žu- vys tik žvėrys, kwėpuoja plaučiais, todėl pa- nērę, ne gali ilgai išbūti po wandeniu, bet ant atskikėpimo turi iškilti ant wadens pa- wirsiaus. Didžiuviai yra didžiausiai šiadien ant žemės gyvuojanczius sutvėrimai; rodosi, kad ir terp išnykusių senų gadynių sutvėri- mų didesnių už didžiuvių ne buwo. Prie to skyriaus sutvėrimų priguli didžiuviai, delfi- nai ir kivi. Kada pirmiausiai to skyriaus žvėrys atsirado ant žemės, to tikrai negalima pasakyti. Liekanų vienok tikrų didžiuvių iki šiol neuztko senesniuose kaip pradžios trečiaeilinės eros žemės sluogsnuose; taigi reiktų manyti, jog žvėrys didžiuvių skyriaus atsirado ant žemės pradžioj teip wadinamos trečiaeilinės eros.

Seniausias pratevis šito skyriaus žvėrių, iš kurių su laiku išsiviesē tikri didžiuviai, delfinai ir kiti atsirado ankščiaus, gal laikuo- se darymoei kreidinių sluogsnų, arba gal lai- ke didelio tarpo atskirančio antraeilinę nuo trečiaeilinės eros. Liekanas tų didžiuvių pratevių rado pirmiausiai eoceno sluogsnuo- se šiaurinėj Amerikoj.

Seniausias iš iki šiol žinomų didžiuvių pratevių yra tai mokslincijų pramintas wardu *Zenglodon*, kurio liekanas rado eoceno sluog- snuose Alabamoj. Clyborne Charles Layel, drauge su šliekų dėžėmis, liekanoms jurių e- zijų, rado teipogi liekanas išnykusios didžiu- vių veislės. Didžiuviui tam davē wardą *Zenglodon cetoides* (wardas paimtas iš grekiš- kos kalbos: *Zengle* reiškia naščius ir *odon*— dantis), nuo kruminį dantų panašių į naščius, turinčių dvi šakni; dantys tie turėjo pusę pėdos ilgio. Liekanas Zenglodontų rado teipogi stėtose Mississipi, Georgijoj ir pietinėj Karolinoj. Senesniuose už eoceno sluogsnuose liekanų šių žvėrių jau neuztin- ka; neuztko jų teipogi niekur ant pietinio žemės puskamulio. Nors Alabamoj ir ran- da daug kaulų šito sutvėrimo, bet iki šiol ne pasisekē surasti pilno skeleto. Tuose kras- tuose wienoje wietoje rado kaulus su wirsūm 40 žvėrių, iš ko matyt, kad tie sutvėrimai bu- wo gana prisiveise. Nugarkaulio sanarių zenglodontų žemėj buwo teip daug, tad wiet- iniai gywentojai wartojo juos wietoj stulpų prie aptvėrimo laiwy, farmeriai tiesiog degi- no kaulus ant išwalymo sawo laiwy, kadangi mat daugybė kaulų sunkino žemės apdirbmą teip, kaip akmens per daug ant laiwy prisiveise. Tamsus žmonelės mat nesupranta, kokią wabą turi žemėj surasti kaulai ir gal, pirm negu mokslinciai spėjo daznoti, nesu- prantanti wertės farmeriai išnaikino ne wieno gywuolio liekanas surastas ant lauko.

Zenglodontai turėjo but dideli sutvėri- mai, kaip matyt ant stambumo jų kaulų. Tuli nugarkaulio sanariai, surasti Alabamoj, turi po 18 colių ilgio, o diametro 12 colių. Wienas nugarkaulis buwo čia surastas čielas; jis turėjo 70 pėdų ilgio; netoli tos wietos pri- kasē kita pilna nugarkaulių, kuriai turėjo 50 pėdų ilgio. Iš to matyt, jog žvėrys tie bu- wo maži, didžiausi galėjo turėti apie 80 pėdų ilgio jeigu ne daugias. Europoj liekanas šito skyriaus žvėrių, žinoma ne pilnas,

(Toliaus bus.)

